

Pedagogisch beleid

*ik*OOK!

Hier *ben* IK!

Ik kom OOK! spelen!

Voorwoord

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van *ikOOK!*, dat van toepassing is op onze locaties voor kinderdagopvang, peuterprogramma en buitenschoolse opvang. *ikOOK!* heeft verschillende locaties. Verschillend in grootte, in soort gebouw, ze staan in verschillende wijken, ze werken samen met een andere school van RBOB De Kempen, maar bovenal: elke locatie heeft eigen kinderen en een eigen team van pedagogisch medewerkers.

ikOOK! is een stichting voor kinderopvang, opgericht door RBOB De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de Kempen en omstreken. *ikOOK!* heeft als doel het verzorgen van kwalitatief hoogwaardige kinderopvang, peuterprogramma, buitenschoolse- en voorschoolse opvang en het organiseren en aanbieden van dagarrangementen ten behoeve van kinderen in de leeftijd van nul tot veertien jaar in de regio de Kempen en omstreken.

U als lezer bent voor ons belangrijk! U bent een ouder, een kind, een aankomend medewerker of wellicht een gemeente, GGD of collega-kinderopvangorganisatie en u wilt graag weten welke richtlijnen *ikOOK!* hanteert. In dit beleidsplan leest u de algemene richtlijnen over onze werkwijze en de omgang met de kinderen.

Het pedagogisch beleid maakt deel uit van het algemene beleid van *ikOOK!* en vormt de kern van ons handelen naar de kinderen. Het pedagogisch beleidsplan geldt als basis voor het pedagogisch handelen van alle pedagogisch medewerkers in de locaties van *ikOOK!*. Het pedagogisch beleidsplan is een plan voor lange termijn en beschrijft in grote lijnen wat we doen met de kinderen, hoe we dat doen en waarom we het zo doen.

En, omdat iedere locatie haar eigen specifieke tradities, omvang, ligging in de wijk etc. heeft, beschikt iedere locatie ook nog over een eigen, locatie specifiek pedagogisch werkplan. Hierin wordt de dagelijkse gang van zaken, de manier waarop de pedagogisch medewerkers hun kerntaak vervullen, omschreven. Ze zijn van toepassing op respectievelijk al onze KDV's, Peuterprogramma en BSO's. Het pedagogisch beleidsplan verhoudt zich tot de pedagogische werkplannen, als een productomschrijving tot de praktische handleiding.

De oudercommissie heeft een positief advies uitgebracht op dit pedagogisch beleidsplan. Ouders kunnen zowel een exemplaar van het pedagogisch beleidsplan, als van het pedagogisch werkplan downloaden vanaf de website van *ikOOK!*

Wij wensen u veel leesplezier en een prettige samenwerking met *ikOOK!*

Namens alle medewerkers van *ikOOK!*,

Henk van Well
Bestuurder *ikOOK!*

Inhoudsopgave

Missie van de organisatie	6
Pedagogische missie	6
Pedagogische visie	7
Visie op kinderen.....	7
Visie op de ontwikkeling van kinderen.....	7
Visie op medewerkers	8
Zo doen wij dat	8
Vier pedagogische opvoedingsdoelen uit de Wet Kinderopvang	9
‘Hier voel <i>ik</i> mij FIJN!’	9
‘Kijk <i>mij</i> eens groter GROEIEN!’	9
‘Dit ben <i>ik</i> en dit zijn mijn VRIENDJES!’	10
‘Zo zijn <i>onze</i> MANIEREN!’	11
Observeren en signaleren.....	12
Mentorschap	12
Observatiesysteem.....	12
Signalering van knelpunten in de ontwikkeling.....	12
Overdracht tussen school en Kinderopvang	12
Algemene werkwijze	14
Vertrouwd en veilig in de stamgroep c.q. basisgroep	14
Leidster-kind-ratio	14
Inzet en begeleiding van andere volwassenen, vrijwilligers en stagiaires.....	15
Ondersteuning door andere volwassenen.....	16
De stamgroepen van de kinderdagverblijven	16
Maximale groepsgrootte	16
Kinderdagverblijf: pedagogische dagindeling	16
Peuterprogramma: pedagogische dagindeling	17
Activiteiten buiten de stamgroep	18
De basisgroepen binnen de buitenschoolse opvang	18
Buitenschoolse opvang: (mid)dagindeling	19
Samengestelde KDV/BSO groep	19
Open deurenbeleid	19
Wenbeleid.....	20
Ruilen of extra dagdelen.....	20
Voertaal	20

Vier ogen principe	20
Bijlage 1 Pedagogisch medewerker/kind ratio	22
Bijlage 2 Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen	23

Inleiding

Missie van de organisatie

ikOOK! is een jonge, professionele, ondernemende en zich steeds vernieuwende organisatie met betrokken medewerkers, die kwalitatief goede, toegankelijke en klantgerichte opvang biedt aan kinderen van 0 tot 13 jaar. Wij hebben geen winstoogmerk. Alle winst die door *ikOOK!* gemaakt wordt, wordt weer geïnvesteerd in de organisatie. Door onze professionele opvang van kinderen worden ouders in staat gesteld om hun gezinsleven en beroepsleven met elkaar te combineren. Samen met basisscholen die onder RBOB De Kempen vallen, gaan wij OOK! staan voor individuele integrale kindcentra.

Pedagogische missie

In het visiedocument van Sardes¹ wordt als mogelijke definitie van een integraal kindcentrum (ook wel: IKC) genoemd: *‘Een integraal kindcentrum is een voorziening voor kinderen van ten minste 0-12 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. De omgeving biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling, waarbij wel functionele specialismen zijn (inclusief taakverdeling), maar geen institutionele en organisatorische verdeling.’*

Wij willen dat kinderen de wereld vanuit hun éigen competenties met vertrouwen tegemoet zien. Om dit te bereiken, is het werken vanuit de *‘whole child approach’* essentieel. In deze gedachtengang is de schoolse, formele ‘ruimte’ onvoldoende voor een uitgebalanceerde ontwikkeling van het unieke, individuele kind. Zoals de Onderwijsraad² in 2003 al aangaf: ‘Om te voorzien in de nieuwe kennis- en leerbehoeften zijn in aanvulling op bestaande traditionele schoolse leerarrangementen, ándere leerarrangementen nodig, waarbij school én buitenschools leren nadrukkelijker met elkaar in verband worden gebracht’.

De missie van *ikOOK!* is kinderopvang³ te bieden van hoogwaardige kwaliteit met oog voor de behoeften en belangen van de kinderen, ouders en medewerkers, in nauwe samenwerking met de basisschool. **Kinderen** bieden wij een veilige, stimulerende omgeving, waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. **Ouders** bieden wij de mogelijkheid om zorg, werk en school te combineren. Samen met ouders creëren we een leefomgeving die zo goed mogelijk aansluit bij de situatie thuis. **Medewerkers** bieden wij een uitdagende werkomgeving, een positieve werksfeer en een organisatie waarin ze zich verder kunnen ontplooiën.

Door het onderwijs en de kinderopvang samen te brengen, ontstaat een allesomvattend speel- en leercentrum, waarbij ouders terecht kunnen bij één loket, één centrum met een compleet aanbod voor de allerjongsten tot en met tieners in de bovenbouw, afgestemd op de verschillende leeftijdsgroepen. Een integraal kindcentrum met een gemeenschappelijke pedagogische visie van zowel leidsters als leerkrachten, die tevens in lijn zal zijn met de primaire doelen van RBOB. Hierbij is een focus op aansluiting bij de omgeving, onder andere op het gebied van sport en cultuur, waardoor de sociale cohesie versterkt kan worden.

De speerpunten van onze IKC's zijn:

- 1 multidisciplinair team
- 1 integrale benadering van ouders en kinderen
- 1 doorgaande lijn
- 1 dagarrangement

Het moge duidelijk zijn dat een IKC niet van de een op de andere dag in volle glorie operationeel is. De samenwerkende vestigingen van *ikOOK!* en RBOB De Kempen zijn in dit stadium nog Integrale Kindcentra in ontwikkeling. Meer over de praktische gang van zaken in onze IKC's vindt u daarom in de pedagogische werkplannen.

---

¹ Sardes; visiedocument klankbordgroep IKC

² Onderwijsraad (2003), Leren in samenspel

³ Onder kinderopvang verstaat *ikOOK!* kinderopvang, peuterspeelzalen, naschoolse opvang, buitenschoolse opvang en voorschoolse opvang in dit document.

Pedagogische visie

De pedagogisch medewerkers van ikOOK! zien zich als medeopvoeder naast de hoofdopvoeder, de ouders. Vanuit deze gedachte worden kinderen begeleid in het opgroeien en gestimuleerd door de pedagogisch medewerkers in hun ontwikkeling. Elk kind is uniek en heeft een eigenheid die voortkomt uit aard, aanleg en opvoeding. Wij respecteren elk kind en bieden het kind mogelijkheden zich op eigen wijze en op eigen tempo spelenderwijs te ontwikkelen. Om de kinderen daarin zo goed mogelijk te faciliteren, bieden wij de kinderen structuur en regelmaat. Onze medewerkers verbinden zich aan het kind en de ouders door liefdevol en met aandacht hun werk te doen. Bovendien verbinden zij zich aan onze pedagogische visie en zullen zij daarbij bewust en in verbondenheid naar hun eigen handelen en dat van hun collega's blijven kijken. Veiligheid en vertrouwen zijn de basisbegrippen waar het de opvang betreft, net als samenwerking met de school en de ouders, waardoor afstemming over de opvoeding van de kinderen optimaal kan plaatsvinden.

Visie op kinderen

Het kind als individu en respect hebben voor kinderen staat centraal. Er is sprake van een pedagogisch klimaat waar ruimte voor groepsopvoeding en individuele ontplooiing aanwezig zijn. Buiten de dagelijkse verzorging stimuleert de omgeving kinderen zich zowel lichamelijk, sociaal-emotioneel, creatief, taalvaardig en verstandelijk te ontwikkelen. Ook biedt het een klimaat waar kinderen zich bewust worden van maatschappelijk gangbare normen en waarden.

Visie op de ontwikkeling van kinderen

Kinderen worden geboren met een natuurlijke drang zich te ontwikkelen. Elk kind ontwikkelt zich op eigen wijze, in zijn eigen tempo en naar eigen behoeften. Onze medewerkers stimuleren de algehele ontwikkeling van de kinderen, zodat ze goed worden voorbereid op hun eigen plek in de hedendaagse maatschappij. Wij stellen ons ten doel om de kinderen te motiveren en te stimuleren, zodat ze zelfstandig kunnen functioneren, zelfredzaam worden en hun eigen identiteit kunnen ontwikkelen. Hierbij wordt respectvol omgegaan met de eigenheid van de kinderen; ieder kind is uniek in aanleg en aard en ontwikkelt zich in zijn/haar eigen tempo en op eigen wijze. Op een speelse wijze worden de kinderen door middel van inrichting, spelmateriaal en activiteiten gericht uitgedaagd tot taalontwikkeling en ontluikende rekenvaardigheden. Hiermee worden de kinderen zo goed mogelijk voorbereid op de overgang naar de basisschool op 4-jarige leeftijd. Om zich optimaal te ontwikkelen tot een zelfstandig mens, is het nodig dat een kind met vertrouwen de wereld tegemoet kan treden, zich veilig voelt om op onderzoek uit te gaan en de kans krijgt dingen uit te proberen. Spelen is plezier hebben, spelen is leren en bovenal genieten van het kind zijn. Stimulans en ondersteuning van kinderen onderling en volwassenen zijn hierbij basisvoorwaarden.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten voor de kinderen van belang. Kinderen

- zijn uniek en behoren gerespecteerd te worden;
- dienen gewaardeerd en geaccepteerd te worden zoals ze zijn;
- moeten op een positieve manier benaderd worden, waardoor ze eigenwaarde opbouwen;
- zullen gestimuleerd en ondersteund worden in hun ontwikkeling, in de breedste zin van het woord;
- moeten de ruimte krijgen dingen uit te proberen, fouten te maken en nieuwe oplossingen te zoeken;
- zullen de mogelijkheid krijgen zich als individueel mens, maar ook als iemand in een groep te ontwikkelen.

Visie op medewerkers

Wij zijn van mening dat het succes van onze organisatie wordt bewerkstelligd door de professionele en liefdevolle inzet van onze *ikOOK!*-medewerkers. Het is immers hun betrokkenheid en motivatie die bepalend zijn voor de kwaliteit van de opvang en de activiteiten die worden geboden aan de kinderen en de ouders. Onze medewerkers voelen zich verbonden met de kinderen en hun ouders. Daarnaast werken ze samen met hun naaste collega's, de collega's van binnen de samenwerkende school en de vastgestelde werkwijze. Onze medewerkers hebben een opleiding die voldoet aan de eisen die gesteld worden binnen de kinderopvang, een verklaring omtrent gedrag (VOG) en, indien van toepassing, goede referenties van een vorige werkgever. Maar bovenal blijven zij dagelijks geïnspireerd door de kinderen.

Wij belonen onze medewerkers met passende arbeidsvoorwaarden, een prettig team van collega's, een leidinggevende die aandacht heeft voor de medewerkers en mogelijkheden tot bijscholing en loopbaanontwikkeling. *ikOOK!* heeft een opleidingsplan waarbij wij voldoende aan alle wettelijke richtlijnen vwb scholing en deskundigheidsbevordering van medewerkers.

Zo doen wij dat

ikOOK! vangt kinderen op in een kleinschalige, veilige en huiselijke omgeving waarin kinderen zich prettig en veilig voelen. We stimuleren dat kinderen vertrouwen hebben in eigen kunnen, voor zichzelf op kunnen komen, respect ontwikkelen voor zichzelf en anderen, zelfstandig zijn en sociaal vaardig. Dit zijn stuk voor stuk eigenschappen die in een vertrouwde omgeving worden ontwikkeld. Ieder kind heeft de drang zich te ontwikkelen. Dit doet een kind in zijn eigen tempo. Daarbij heeft het echter wel een omgeving nodig waarin het zich gerespecteerd en gewaardeerd voelt. Een omgeving die voldoende veiligheid en geborgenheid biedt. Bij *ikOOK!* is deze omgeving gecreëerd. Ruimte voor de individuele ontwikkeling en behoefte van de kinderen staat centraal in het pedagogisch handelen.

ikOOK! werkt met een verticale groepsindeling. Kinderen van 6 weken tot 4 jaar worden in dezelfde groep opgevangen. In deze groep blijven ze in principe 4 jaar lang. Het biedt een veilig en vertrouwd gevoel voor de kinderen en de pedagogisch medewerkers krijgen hierdoor een betere band met hen. Op het moment dat een kind 4 jaar wordt, blijven ouders natuurlijk vrij in de keuze voor een basisschool. Het merendeel van de ouders geeft echter aan te kiezen voor de basisschool waaraan het kinderdagverblijf gekoppeld is. Mochten ouders nog behoefte hebben aan naschoolse opvang, dan wordt dit ook binnen dezelfde vestiging van *ikOOK!* aangeboden. Uiteindelijk biedt *ikOOK!* daarmee opvang van 0-13 jaar.

Vier pedagogische opvoedingsdoelen uit de Wet Kinderopvang

In onze pedagogische visie vormen uitspraken van kinderen de basis voor het dagelijks handelen van onze medewerkers. Deze uitspraken vertalen wij naar de vereiste opvoedingsdoelen uit de Wet Kinderopvang.

'Hier voel ik mij FIJN!'

Het bieden van emotionele veiligheid

Het is belangrijk dat de ouders zich prettig en vertrouwd voelen bij de opvang van hun kind. Daarom zullen wij investeren in een goede relatie tussen onze medewerkers en de ouders. Bij de haal- en brengmomenten wordt gebouwd aan een open contact met de ouders, waarin wederzijds vertrouwen centraal staat.

Wij vinden het belangrijk om bij elk kind de balans te vinden tussen structuur en regels enerzijds en de eigenheid van het kind met de mogelijkheid om zelf keuzes te maken anderzijds. Onze medewerkers accepteren de kinderen zoals ze zijn en treden ze liefdevol en met respect tegemoet. Alle kinderen worden serieus genomen en gewaardeerd. Wij vinden elk kind uniek en bijzonder en dat laten onze medewerkers iedere dag merken. Eigen initiatieven van kinderen worden gestimuleerd en bemoedigd. De kinderen mogen eigen keuzes maken en worden regelmatig uitgenodigd om mee te doen aan activiteiten. Deze uitnodiging is vrijblijvend en stimulerend en sluit aan op de behoefte en belevingswereld van het kind.

In de groep wordt gezorgd voor een open en ontspannen sfeer. Onze medewerkers benaderen de kinderen positief. In het directe contact met de kinderen is er aandacht voor de kinderen door oogcontact en wordt er goed geluisterd naar de kinderen. De medewerkers verheffen hun stem niet en leggen de kinderen uit waarom ze iets doen, of waarom ze iets van de kinderen verlangen. Het pedagogisch kader vormt de basis voor de communicatie. Van al onze medewerkers vragen wij dan ook dat zij beschikken over de volgende vaardigheden:

- Reageren op hetgeen zij bij het kind opmerken (sensitieve responsiviteit)
- Volgen het kind en het geven van de kans om de dingen zelf te doen en daarvan te leren (respect voor de autonomie van het kind)
- Praten, uitleggen en luisteren (de medewerkers helpen de kinderen met het verwoorden van hetgeen zij bedoelen)

'Kijk mij eens groter GROEIEN!'

Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Kinderen leren door te spelen en dat kan op allerlei (zie onder) ontwikkelingsgebieden zijn.

KIJK! ik mag er ZIJN! | zelfvertrouwen en eigenwaarde

De kinderen krijgen bij ikOOK! vertrouwen in zichzelf en in anderen, doordat zij in de groep contact hebben met andere kinderen en de medewerkers. Door het omgaan met anderen leert het kind zijn emoties hanteren in relatie tot zichzelf en anderen.

KIJK! ik VOEL, DENK en ONTDEK! | cognitieve ontwikkeling

De verstandelijke ontwikkeling van het kind gaat vooral spelenderwijs. Spelend leren en lerend spelen horen bij elkaar, zowel op het KDV, Peuterprogramma als de BSO. Door het aanbieden van educatieve activiteiten, al dan niet in samenwerking met de basisschool, stimuleert ikOOK! de cognitieve ontwikkeling van de kinderen.

LUISTER! *ik* kan het zelf ZEGGEN! | taalontwikkeling

De kinderen leren om taal en woorden te begrijpen en uiteindelijk ook zelf te gebruiken. Medewerkers stimuleren deze competenties door te verwoorden, te praten en te luisteren, verhalen te vertellen en voor te lezen. Op de BSO door gesprekken onderling te stimuleren, gevoelens onder woorden te brengen en goed voorbeeld te geven. Bij *ikOOK!* wordt dus expliciete aandacht besteed aan de taalontwikkeling van kinderen.

KIJK! *ik* kan het ZELF, het lukt *me!* | motorische ontwikkeling

De ontwikkeling van de motoriek gaat over de ontwikkeling van de zintuigen en van het lichaamsbesef. Deze ontwikkeling verloopt in de eerste vier jaar met grote sprongen. Later gaat de ontwikkeling meer geleidelijk. Pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van elk kind en bieden steeds passende activiteiten aan. Het buitenspelen neemt bij *ikOOK!* een belangrijke positie in bij de motorische ontwikkeling. Niet alleen doordat buitenspelen fysiek tot uitdagingen leidt, maar ook het ervaren van de natuur in voelen, ruiken, horen en zien, biedt veel ontwikkelmomenten.

'Dit ben *ik* en dit zijn mijn VRIENDJES!'

Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties

Voor het bevorderen van de sociale competentie biedt de groep in de kinderopvang een unieke oefenplek. Wij stimuleren kinderen in het communiceren, delen, samenwerken, helpen en conflicten oplossen.

Vanaf de leeftijd van anderhalf jaar zijn voor het kind groepsactiviteiten van belang voor het ontwikkelen van de sociale kwaliteiten. In deze fase raken kinderen gevoelig voor het maken van eenvoudige afspraken en het hanteren van simpele spelregels, zoals op je beurt wachten. Zo leren kinderen zich bewust te worden van anderen, een relatie op te bouwen met leeftijdsgenootjes, rekening met elkaar te houden, samen te werken en samen te spelen. Onze pedagogisch medewerkers begeleiden de interactie binnen de groep hierin zorgvuldig.

Op de buitenschoolse opvang is de ontwikkeling van sociale competenties anders van inhoud dan op de basisschool. In de BSO-tijd is er sprake van vrije tijd voor de kinderen, waardoor er minder sturing is op de activiteiten en op samenwerkingsverbanden dan op school. Dit biedt voor kinderen kansen om hun sociale competenties op de BSO verder te ontwikkelen. De medewerkers geven op de BSO het goede voorbeeld aan de kinderen; hun wijze van communiceren, conflictbemiddeling, troosten, zal vaak worden gekopieerd. Ook de manier waarop pedagogisch medewerkers met collega's en ouders omgaan, is een voorbeeld voor kinderen hoe zij hun sociale relaties aangaan.

Het is vooral de taak van onze pedagogisch medewerkers om de kinderen op de BSO te begeleiden waar dat nodig is en om grenzen te stellen. Kinderen gaan zelf de sociale relaties aan en ontdekken daarin zelf wat goed gaat en wat niet goed werkt. De kinderen hebben vrijheid van handelen en onderhandelen binnen de kaders die op de BSO gesteld zijn. Uiteraard zijn deze kaders samen met de kinderen opgesteld en voor alle kinderen duidelijk. Daar hoort ook bij dat de kinderen de grenzen ontdekken en wel eens overschrijden. Binnen de BSO is daar ruimte voor en tegelijkertijd worden de kinderen begrensd in wat sociaal niet-acceptabel is.

'Zo zijn onze MANIEREN!'

Kinderen gelegenheid bieden om zich normen en waarden, de cultuur van een samenleving eigen te maken

Om goed te kunnen functioneren in de samenleving, moeten kinderen zich de regels, normen en waarden van die samenleving eigen maken. Jonge kinderen moeten nog leren wat goed en kwaad is en wat de normen en waarden van hun samenleving zijn. Hun geweten moet nog gevormd worden. Onze pedagogisch medewerkers hebben daarom een uiterst belangrijke taak, als het gaat om het hebben van een voorbeeldfunctie in het uitdragen van regels, normen en waarden en omgangsvormen. Wij zijn ons bewust van ons voorbeeldfunctie in handelen, spreken en gedrag. De regels die wij hanteren zijn afhankelijk van de leeftijd van de kinderen. In de BSO worden de regels samen met de kinderen opgesteld. Bovendien is onze pedagogisch medewerker ook bezig met reflectie en discussie: Waarom is iets belangrijk?

Er zijn diverse soorten regels, zoals huisregels (bijvoorbeeld als je klaar bent met spelen, zelf opruimen), hygiëneregels (bijvoorbeeld na het plassen handen wassen), regels voor het binnen en buiten spelen (bijvoorbeeld zuinig zijn met speelgoed) en regels over het gebruik van de computer en internet. Uiteraard is het voor alle kinderen duidelijk wat de consequenties zijn wanneer afspraken niet worden nageleefd. Ook is het noodzakelijk in de ontwikkeling van de kinderen, om in de gelegenheid gesteld te worden regels af te tasten en te ervaren wat er gebeurt, als ze daarin grenzen overschrijden.

Bij normen en waarden en regels horen ook omgangsvormen. Ook hier hebben wij afspraken over gemaakt. Voorbeelden zijn: bij *ikOOK!* lossen wij ruzies op door te praten, wij gebruiken alleen normale woorden en alle kinderen zijn eerlijk tegen elkaar en de medewerkers.

Naast normen en waarden is ook cultuuroverdracht belangrijk. In de kinderopvang is er sprake van een mix van verschillende culturen, religies, sociale achtergronden en leefstijlen. Een afspiegeling van de samenleving waarin de kinderen later hun plekje krijgen, met respect voor alle culturen en leefstijlen. Kinderen hebben de gelegenheid om op een ongedwongen manier kennis te maken met de diversiteit van de samenleving en van elkaar te leren.

Observeren en signaleren

Wij volgen het gedrag van het kind, zowel individueel als in de groep. Hierdoor kunnen wij ons pedagogisch handelen afstemmen op de eigenheid van het kind en het functioneren van de groep én kunnen wij bijzonderheden in gedrag tijdig signaleren.

Mentorschap

Ieder kind heeft een eigen mentor. De mentor is ook het aanspreekpunt voor de ouders en zal het intakegesprek houden. In dit intake gesprek wordt het dagrimte besproken, bijzonderheden van de kinderen en onze jaarlijkse observatiemethode. Met name in de beginperiode is duidelijk voor zowel de ouders als het kind wie de mentor is daar wij terugkoppelen hoe het kind went aan de opvang. Wij streven ernaar dat iedere pedagogisch medewerker iets kan vertellen over het dagelijkse gebeuren en het verloop van de (mid)dag. In vakanties en/of vrije dagen is er altijd een 'achterwacht-mentor'. Dit zijn medewerkers die zoveel mogelijk op een vaste groep invallen. Daar ikOOK! klein en overzichtelijk is zijn alle pedagogisch medewerkers vertrouwd voor de kinderen.

Observatiesysteem

Het observatiesysteem van ikOOK! wordt gebruikt voor de kinderen die worden opgevangen in onze kinderdagverblijven en BSO's. Jaarlijks worden alle kinderen 2x geobserveerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van standaardformulieren. Ten minste één keer per jaar vindt er op de kinderdagverblijven een 10-minutengesprek plaats. ikOOK! heeft de ontwikkelingsdoelen van het CED gebruikt voor het ontwikkelen van ons eigen observatiesysteem. De orthopedagoog van RBOB de Kempen heeft dit signaleringssysteem ontwikkeld en wordt betrokken bij nieuwe ontwikkelingen, bijstellingen of nieuwe aanpak.

Signalering van knelpunten in de ontwikkeling

De pedagogisch medewerkers hebben een signalerende rol ten aanzien van de ontwikkeling van het kind. Immers, ook al blijven de ouders de verantwoordelijke voor de opvoeding, de pedagogisch medewerkers hebben gedurende een of meer dagdelen per week de zorg voor het kind. Roept de ontwikkeling van het kind in groepsverband of individueel vragen op, dan wordt dit na observaties, informatieoverdracht en overleg met collega's met de ouders besproken. Eventuele ontwikkelingsachterstanden, vermoeden van hoogbegaafdheid of stoornissen, worden op deze manier tijdig gesignaleerd.

Vroegtijdige onderkenning van stagnaties, of juist het ver vooruit lopen in de ontwikkeling, is met name van belang, omdat daardoor een achterstand in de motorische, verstandelijke en/of sociaal-emotionele ontwikkeling voorkomen kan worden. Mocht blijken dat er een vermoeden van een achterstand in de ontwikkeling of afwijkend gedrag bestaat, dan kunnen ook externe instanties geraadpleegd worden. Ouders kunnen hier zelf actie toe nemen of in overleg met hen kan de locatie contact zoeken. Hoe te handelen bij vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld, hebben wij vastgelegd in het protocol kindermishandeling.

De interne procedure is dat er één keer in de twee maanden een groepsoverleg op de locatie gehouden wordt. In dit groepsoverleg worden de jaarlijkse observaties besproken met collega's en leidinggevende. Vervolg stappen worden afgestemd en er wordt gekeken naar de ondersteunende mogelijkheden die ikOOK! kan bieden om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. ikOOK! heeft de mogelijkheid om de orthopedagoog van RBOB de Kempen in te schakelen of de IB-er van de basisschool waar ikOOK! in gehuisvest is. Deze vervolg stappen worden altijd besproken met de ouders en zij geven toestemming of deze professionals ingezet gaan worden.

Vier keer per jaar komen alle pedagogisch medewerkers van ikOOK! bijeen voor een teamoverleg. In dit teamoverleg wordt de deskundigheid bevorderd, protocollen besproken, nieuw beleid toegelicht en besproken.

Overdracht tussen school en Kinderopvang

Een professionele observatie zorgt ervoor dat er vroegtijdig wordt gesignaleerd. Tijdens de periode dat een kind naar ikOOK! komt, worden er door de pedagogisch medewerkers een aantal standaard observaties gedaan. Deze signalen en bevindingen worden met ouders besproken en vastgelegd

middels een observatiemodel. Indien er signalen zijn waarbij *ikOOK!* zich zorgen maakt over de ontwikkeling van het kind zal *ikOOK!* een apart document opstellen voor de observatie van het kind en de afspraken die we met ouders maken, wie doet wat, op welk moment en de voortgang hierin.

ikOOK! zit in het pand van de basisschool en hierin zijn de nauwe samenwerking en korte lijnen met RBOB De Kempen verankerd. Bij kinderen waarbij de ontwikkeling zonder bijzonderheden verloopt vindt er een koude overdracht naar de basisschool plaats. Na toestemming van de ouders gaat er een kopie van het observatiemodel naar de basisschool. Bij kinderen met lichte zorg vindt er een warme overdracht naar de basisschool plaats. Ook hier gaat na toestemming van de ouders een kopie van het observatiemodel naar de basisschool. Een pedagogisch medewerker zal de bevindingen binnen *ikOOK!* in een persoonlijk gesprek met de leerkracht toelichten.

Algemene werkwijze

In dit hoofdstuk zal worden beschreven hoe de opvang plaats vindt in de praktijk.

Vertrouwd en veilig in de stamgroep c.q. basisgroep

Kinderen en medewerkers horen bij elkaar in een vaste stamgroep (KDV) of basisgroep (BSO). Op het KDV is de groepsruimte voor de kinderen een herkenbare en vertrouwde ruimte waarin zij zich kunnen ontwikkelen. In de verschillende hoeken vinden activiteiten plaats, zoals in een leeshoek, bouwhoek of huishoek. De groepsruimte is zodanig ingericht en ingedeeld dat kinderen van verschillende leeftijden op de leeftijd afgestemde activiteiten kunnen ontwikkelen. De inrichting is kindgericht door de materiaal- en kleurkeuze.

Op de BSO hebben kinderen ook hun eigen basisgroep, waar zij bijvoorbeeld na schooltijd drinken of wat eten. Kinderen in de basisschoolleeftijd zijn in mindere mate gebonden aan een eigen groepsruimte om zich fysiek veilig te voelen. Voor hen is het belangrijk dat de locatie in zijn totaliteit een herkenbare en vertrouwde plek is. Dit creëren wij doordat de groepsgeenootjes, klasgeenootjes én pedagogisch medewerkers voor hen bekend en vertrouwd zijn. De accenten liggen voor de BSO-kinderen anders, omdat zij op school al in groepen werken en de BSO hun ruimte en invulling van vrije tijd wil bieden.

Wij zorgen voor een fysiek veilige omgeving. Wij voldoen aan alle voor de kinderopvang en peuterspeelzaal geldende wet- en regelgeving. Er wordt jaarlijks een risico-inventarisatie gedaan op het gebied van veiligheid en gezondheid, waarbij de te nemen acties in een actieplan worden opgenomen. Tevens worden ongevallen geregistreerd en besproken (om herhaling te voorkomen).

Leidster-kind-ratio

ikOOK! hanteert de wet- en regelgeving die van toepassing is op de kinderopvang. ikOOK! past de vastgestelde leidster-kindratio toe zoals berekend kan worden middels de rekentool op 1ratio.nl, zie hiervoor ook bijlage 1.

Wij voldoen op alle locaties aan de maximale omvang van de stam- en/of basisgroepen dagopvang/ buitenschoolse opvang volgens vastgestelde leidster-kind ratio door het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid. Uiteraard volgen wij deze de wettelijke richtlijnen voor het benodigd aantal pedagogisch medewerkers per groep. Dat betekent dat er voldoende pedagogisch medewerkers op de groepen aanwezig zijn.

Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in het kindercentrum van ikOOK!. Tijdens de middagpauze van pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen actieve pedagogische aandacht behoeven. Om voor een bepaalde flexibiliteit te zorgen, is de drie- uursregeling van kracht in de kinderopvang middels een convenant, zie hiervoor bijlage 2. Het is mogelijk dat ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de BKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. ikOOK! beschrijft voor elke locatie in zijn pedagogisch werkplan exact de tijden wanneer zij wel en niet afwijkt van de vereiste PKR. Leerkrachten, schooldirecteur en of conciërges zijn op de school aanwezig waardoor er altijd een andere volwassenen in het pand aanwezig is. Indien er geen personeel van school is dan:

- blijft de tweede beroepskracht tijdens de pauze in het pand aanwezig en
- zal de locatie bij het opstarten en sluiten van de locatie niet afwijken van het leidster-kind-ratio.

Tevens is de locatiemanager incidenteel op de locatie om de groepsleidsters te kunnen ondersteunen.

Indien op de locatie één pedagogisch medewerker werkzaam is dan zal zij zowel voor het 4-ogen principe als voor de extra veiligheidscontrole in contact zijn met een andere locatie van ikOOK! middels skype. Daarnaast is er altijd sprake van een achterwacht. Dit is een bekende volwassene die op 10 minuten afstand van de school woont. In geval van calamiteiten kunnen zij gebeld worden. De achterwacht kan gebeld worden indien er calamiteiten zijn. Deze dient dan binnen max. 10 minuten op de locatie te zijn om bijvoorbeeld met het kind naar de dokter te gaan. Bij acute situaties zoals het onwel worden van een leidster, zijn er ook altijd nog leerkrachten in de school die op dat moment kunnen bijspringen.

Inzet en begeleiding van andere volwassenen, vrijwilligers en stagiaires.

Vanuit een maatschappelijke betrokkenheid vindt ikOOK! het belangrijk om een bijdrage te leveren aan het opleiden van pedagogisch medewerkers, door middel van het beschikbaar stellen van stageplaatsen en vrijwilligersplaatsen. Aangezien het succes van ikOOK! mede wordt bewerkstelligd door de professionele en liefdevolle inzet van de medewerkers, wordt net zoals bij 'eigen' medewerkers ook van stagiaires/vrijwilligers verwacht dat aan bepaalde vereisten wordt voldaan.

- Snuffelstagiaires: lopen vaak 1 dag tot een week mee. Deze stagiaires zijn niet bevoegd om pedagogische handelingen uit te voeren. Zij lopen mee met een pedagogisch medewerker, spelen met de kinderen en kijken hoe het er bij een kinderdagverblijf aan toe gaat.
- Vrijwilligers: hebben een VOG en worden boventallig ingezet bij activiteiten of uitstapjes. De vrijwilligers worden begeleid door een pedagogisch medewerker en als extra hulp op de groep en zal daarom nooit alleen op de groep staan. Er is geen sprake van een dienstverband tussen ikOOK! en de vrijwilligers. Wel zijn de vrijwilligers een vrijwilligersovereenkomst aangegaan met het bestuur van ikOOK!.
- Niveau 3, 4 en HBO: In opleiding voor pedagogisch werker. Stage periode vaak van een half jaar tot een jaar en zijn in het bezit van een VOG. Deze stagiaires worden boventallig ingezet en mogen onder begeleiding pedagogische handelingen verrichten.
- Niveau 3 en 4 in een BBL traject: is conform de formatieve inzetbaarheid zoals gesteld in de CAO kinderopvang. Leerlingen van de BBL-opleiding hebben bij ons een werk-leerovereenkomst, zij zijn pedagogisch medewerker in opleiding en gaan daarnaast één keer in de week naar school. Zij hebben een arbeidsovereenkomst voor de duur van de opleiding en bezitten een VOG. In het eerste leerjaar van de opleiding kan er sprake zijn van een oplopende formatieve inzet tot 100%, waarbij 100% na het eerste half jaar kan worden bereikt en geen formatieve inzet tijdens de eerste 10 weken plaatsvindt. De werkgever stelt de mate waarin iemand zelfstandig als pedagogisch medewerker op de groep kan werken vast op basis van informatie van de begeleider vanuit de opleiding en BBL-begeleidster. Het tweede jaar is elke BBL-er 100% inzetbaar. Dit staat beschreven in het CAO Kinderopvang Nederland.

Een stagiaire/vrijwilliger wordt begeleid door een pedagogisch medewerker van ikOOK! met een vaste aanstelling die minimaal niveau 4 bezitten. De stagebegeleider werkt samen met de stagiaire op een groep. De begeleiding richt zich met name op het handelen op de groep, het leggen van een koppeling tussen theorie en praktijk en het vormen van een visie op opvoeding en ontwikkeling. De begeleider voert minimaal eens per twee weken een kort evaluatie gesprek waarin ten minste wordt gesproken over het handelen dat is geobserveerd en de beoordeling hiervan. Regelmatig worden relevante zaken schriftelijk vastgelegd.

Stagiaires van niveau 3, 4 en HBO-ers voeren na een inwerkperiode alle taken uit die binnen het dagverblijf/BSO gebruikelijk zijn:

- verzorgend: verzorgende taken op het gebied van voeding en hygiëne, flesvoeding geven, verschonen, creëren van een uitdagende speelruimte, activiteiten voorbereiden, bespreken, uitvoeren en evalueren.
- huishoudelijk: uitvoering geven van het veiligheids- en gezondheidsbeleid, draagt zorg voor een schoon en veilige en hygiënische speelruimte.
- groepsdynamisch: kinderen begeleiden in groepsverband, kinderen individueel begeleiden, signaleren, observeren.
- contact met ouders: overdracht aan de ouders doen en de logboekjes bijhouden, geeft ouders bij het halen en brengen een goede overdracht m.b.t. voeding, slaaptijden en het wel en wee van het kind.

Wij zullen u altijd informeren over stagiaires en streven ernaar vaste gezichten voor langere tijd op de groep te houden. ikOOK! is te allen tijden aansprakelijk voor stagiaires op onze opvang. Mochten er vragen zijn dan kunt u die altijd aan ons stellen. ikOOK! is gekwalificeerd bij SBB als leerbedrijf tot niveau 3 en 4 voor BOL en BBL opleidingen. Ook stellen stagiaires zich persoonlijk voor en hangt er een poster met een foto en informatie over de stagiaire in de centrale hal. Stage en begeleider maken samen afspraken voor overleg met elkaar of met de docent van de stagiaire.

Ondersteuning door andere volwassenen:

Incidenteel wordt gebruik gemaakt van externe deskundigen, bijvoorbeeld voor het verzorgen van naschoolse activiteiten. De externe deskundigen zijn extra en vervangen niet de beroepskrachten. Zij werken dus altijd onder het toezicht van de beroepskrachten.

ikOOK! is gesitueerd in scholen van RBOB De Kempen en kan soms gebruik maken van ondersteuning van medewerkers van de school, bijvoorbeeld een huishoudelijk medewerker of een conciërge, maar ook de locatiedirecteur. Zij zijn allen in bezit van een VOG.

Een orthopedagoog van RBOB De Kempen heeft een rol om de samenwerking van de school met de kinderopvang meer diepgang te geven, bijvoorbeeld in de aansluiting van het peuterwerk en groep 1 van de basisschool.

De stamgroepen van de kinderdagverblijven

ikOOK! hanteert (op dit moment, 2018) vanwege de kleinschaligheid alleen verticale groepen. De verticale groep KDV is bestemd voor kinderen van 0-4 jaar. De verticale groep van een peuterprogramma is bestemd voor kinderen van 2- 4 jaar. De groep hebben een eigen ruimte met een aan de kinderen en veiligheidsnormen aangepaste inrichting en speelgoed. Verder is in de scholen een grote woonkeuken aanwezig, waarvan we samen met de school en BSO gebruik kunnen maken. De kinderen hebben allerlei mogelijkheden zich veilig en in hun eigen tempo te ontwikkelen. Kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar die naar de dagopvang gaan, nemen standaard deel aan de peuteractiviteiten.

De voordelen van een verticale groep zijn:

- In een groep kinderen van verschillende leeftijden zijn er meer stimulansen voor sociale vaardigheden, omdat kinderen leren met elkaars uiteenlopende behoeften en mogelijkheden rekening te houden.
- De taalvaardigheid wordt extra gestimuleerd, doordat kinderen taal en taalspelletjes, zoals liedjes, ook boven hun niveau krijgen aangereikt.
- Achterstanden in ontwikkeling vallen bij kinderen in een groep met verschillende leeftijden minder op, waardoor ze minder snel het buitenbeentje zullen worden.
- De kinderen krijgen minder te maken met wisselingen van pedagogisch medewerkers, doordat ze in principe 2 tot 4 jaar lang in dezelfde groep blijven. Deze continuïteit is van groot belang voor het opbouwen van gehechtheidrelaties met de pedagogisch medewerkers.
- Ouders hebben in principe 2 tot 4 jaar lang met dezelfde pedagogisch medewerkers te maken. Hierdoor kan een vertrouwensrelatie ontstaan die van belang is voor een goede communicatie, voor uitwisseling van informatie en voor het geven van ondersteuning bij alledaagse opvoedingsproblemen.

Maximale groepsgrootte

De maximale groepsgrootte die we in de verticale groep van 0-4 en voor 2-4 jarigen hanteren, is 16 kinderen, tenzij het aantal vierkante meters dit niet toelaat.

Om de kinderen van meer dan één ruimte gebruik te laten maken, wordt er bij kinderopvang ikOOK! het zogenaamde open deuren beleid gehanteerd. Dat betekent dat er in de praktijk gebruik kan worden gemaakt van meer ruimtes dan alleen de groepsruimte.

Kinderdagverblijf: pedagogische dagindeling

Voor het kinderdagverblijf geldt dat voor kinderen tot 10 maanden de dagindeling bij ikOOK! is afgestemd op het individuele ritme. Per kind worden de eet- en slaaptijden van thuis aangehouden. Vanaf 10 maanden gaan de kinderen, in overleg met de ouders, naar een vastere dagindeling. Het kind gaat dan echt deel uitmaken van de groep. Baby's en peuters hebben nog geen begrip van tijd en hebben geen idee van wat het betekent als er gezegd wordt: "Ik kom je straks weer halen". Door het aanbieden van een pedagogische dagindeling met een regelmatig en consequent programma en vaste regels wordt het "straks" voor het kind verduidelijkt. Een vaste structuur van "eerst gaan we 'dit' doen, dan gaan we wat drinken, dan gaan we 'dat' doen en dan komt mama", leert het kind vertrouwen te krijgen in de omgeving en dat mama hem inderdaad weer komt halen.

De dagindeling is zeker géén 'dwingende structuur'. Het geeft zowel de kinderen als leidsters houvast, maar er wordt voorkomen dat kinderen op welke manier dan ook gedwongen worden om

aan bepaalde activiteiten mee te doen. Wel geldt de regel dat, bij het verlaten van het verblijf voor bijvoorbeeld het buitenspelen of het spelen in de gymzaal, elk kind met de groep mee gaat. Ook hier bouwt het kind samen met de leidster het vertrouwen op dat hij na het buitenspelen en het spelen in de speelzaal weer samen met de andere kinderen terug naar het verblijf gaat.

Om te voldoen aan de pedagogische dagindeling wordt er uitgegaan van de volgende structurele momenten:

- a) het emotionele moment van afscheid nemen
- b) het individuele moment van het beginnen met vrij spelen
- c) het 'rituele' moment van het naar de wc gaan en handen wassen
- d) het collectieve moment van bij elkaar aan tafel gaan zitten om wat te eten of te drinken
- e) het sociale moment van samen naar buiten gaan om te spelen of om met elkaar te plakken, te verven, enzovoorts
- f) het afsluitende moment van het met elkaar opruimen van het speelgoed
- g) het vanzelfsprekende moment van het ophalen van het kind

Door gebruik te maken van een min of meer vast dagprogramma bied je een kind houvast. Vaste gewoonten en afspraken die elk bezoek aan het kinderdagverblijf weer terugkeren, maken het samenzijn voor het kind overzichtelijk. Het programma kan iedere dag aangepast worden in verband met de weersomstandigheden, feestdagen en de verschillende jaargetijden. De aangegeven tijden voor het eten en drinken, het brengen en halen van de kinderen zijn wel vast. De leeftijd van een kind speelt ook mee. Met een peuter kun je gerichte knutselactiviteiten doen, vooral in de periode dat de baby's slapen. De samenstelling van de groep heeft eveneens invloed op de dagindeling. Voor de baby's tot 1 jaar houden we een schriftje bij, zodat ouders thuis kunnen zien hoeveel hun kind die dag gegeten en geslapen heeft.

Peuterprogramma: pedagogische dagindeling

In de peutergroep wordt een vaste dagindeling aangehouden. Binnen dit ochtendprogramma komen alle 7 ontwikkelingsdomeinen van het jonge kind aan bod: taal - voorbereidend rekenen - zintuiglijke waarneming - beweging (grobe en fijne motoriek) - wereldoriëntatie - sociaal-emotionele ontwikkeling en muziek. Middels thematische activiteiten komen die specifiek ontwikkelingsdomein aan bod.

Het kind maakt echt deel uitmaken van de groep. Peuters hebben nog geen begrip van tijd en hebben geen idee van wat het betekent als er gezegd wordt: "Ik kom je straks weer halen". Door het aanbieden van een pedagogische dagindeling met een regelmatig en consequent programma en vaste regels wordt het "straks" voor het kind verduidelijkt. Een vaste structuur van "eerst gaan we 'dit' doen, dan gaan we wat drinken, dan gaan we 'dat' doen en dan komt mama", leert het kind vertrouwen te krijgen in de omgeving en dat mama hem inderdaad weer komt halen.

De dagindeling is zeker géén 'dwingende structuur'. Het geeft zowel de kinderen als leidsters houvast, maar er wordt voorkomen dat kinderen op welke manier dan ook gedwongen worden om aan bepaalde activiteiten mee te doen. Wel geldt de regel dat, bij het verlaten van het verblijf voor bijvoorbeeld het buitenspelen of het spelen in de gymzaal, elk kind met de groep mee gaat. Ook hier bouwt het kind samen met de leidster het vertrouwen op dat hij na het buitenspelen en het spelen in de gymzaal weer samen met de andere kinderen terug naar het verblijf gaat.

Om te voldoen aan de pedagogische dagindeling wordt er uitgegaan van de volgende structurele momenten:

- a) het emotionele moment van afscheid nemen
- b) het individuele moment van het beginnen met vrij spelen
- c) het 'rituele' moment van het naar de wc gaan en handen wassen
- d) het collectieve moment van bij elkaar aan tafel gaan zitten om wat fruit te eten en te drinken
- e) het sociale moment van samen naar buiten gaan om te spelen of om met elkaar te plakken, te verven, enzovoorts
- f) het afsluitende moment van het met elkaar opruimen van het speelgoed
- g) het vanzelfsprekende moment van het ophalen van het kind

Door gebruik te maken van een min of meer vast dagprogramma bied je een kind houvast. Vaste gewoonten en afspraken die elk bezoek aan het kinderdagverblijf weer terugkeren, maken het samenzijn voor het kind overzichtelijk. Het programma kan iedere dag aangepast worden in verband met de weersomstandigheden, feestdagen en de verschillende jaargetijden. De aangegeven tijden voor het brengen en halen van de kinderen zijn wel vast.

Activiteiten buiten de stamgroep

De stamgroep is voor de kinderen op het KDV hun basis, waar zij altijd op terug kunnen vallen. Op deze groep worden de kinderen verzorgd. De stamgroep biedt rust en regelmaat aan de kinderen. Het is voor kinderen geen natuurlijke situatie om de hele dag in één ruimte te spelen. Bij *ikOOK!* werken wij dan ook met open deurenbeleid. Dit is een pedagogische methode waarbij kinderen structureel de gelegenheid krijgen om buiten de eigen groepsruimte te spelen. Deze ontmoeting met de kinderen binnen de vestigingsmuren wordt 'geregeld' door de pedagogisch medewerkers. De kinderen worden in de gelegenheid gesteld en ondersteund om zelf een keuze te maken uit de aangeboden activiteiten. Zo zullen alle kinderen gebruik kunnen maken van de volledige binnen- en buitenruimte op de desbetreffende locatie. Met het open deurenbeleid krijgen de kinderen regelmatig de gelegenheid om de omgeving buiten hun eigen groepsruimte te verkennen. Dit kan buitenspelen of spelen in de hal zijn met kinderen uit de kleutergroepen, maar ook in de klaslokalen van de onderbouw. Deze extra bewegingsvrijheid geeft de kinderen meer uitdaging en exploratieruimte. Bovendien worden de kinderen in de gelegenheid gesteld andere kinderen te leren kennen, maar ook om met een vriendje, vriendinnetje, broertje of zusje in een andere stam-/basisgroep te spelen. Na afloop van de activiteit komt ieder kind terug op de eigen stam-/basisgroep waar de activiteiten nabesproken worden.

In de praktijk worden de groepen aan het begin en aan het einde van de dag samengevoegd. Dat kan ook het geval zijn tijdens de vakantieperiode, indien de kindbezetting laag is (zie: 'Samengestelde KDV/BSO groep'). De groepen worden altijd op dezelfde wijze samengevoegd, zodat de kinderen zich ook op de samengevoegde groep prettig en vertrouwd voelen.

De basisgroepen binnen de buitenschoolse opvang

Op de BSO wordt gewerkt vanuit een locatiegericht aanbod. Bij een locatie met meerdere groepen is iedere groepsruimte anders ingericht, met een ander accent en/of sfeer zoals een huiselijke sfeer, computermogelijkheden, knutselactiviteiten en sportactiviteiten. Dit systeem heeft voor de kinderen veel te bieden en is aangepast aan hun vraag en behoefte, zoals wij die in de praktijk ervaren. Kinderen krijgen zo de kans om zelf keuzes te maken bij de invulling van hun vrije tijd. Zij kunnen die activiteiten ondernemen waar zij zin in hebben en spelen met die kinderen met wie zij willen spelen.

Ook al worden de kinderen van de buitenschoolse opvang 'op papier' ingedeeld in een basisgroep, betekent dit niet, zoals op het kinderdagverblijf, dat er strikt vanuit de eigen basisgroep activiteiten met de kinderen worden ondernomen. Wij denken en werken vanuit het eerder genoemde locatiegerichte aanbod. Bij een locatie met meerdere groepen is iedere groepsruimte anders ingericht, met een ander accent en/of sfeer zoals een huiselijke sfeer, computermogelijkheden, knutselactiviteiten, etc.. Dit systeem heeft voor de kinderen veel te bieden en is aangepast aan hun vraag en behoefte, zoals wij die in de praktijk ervaren. Kinderen krijgen zo de kans om zelf keuzes te maken bij de invulling van hun vrije tijd. Zij kunnen die activiteiten ondernemen waar zij zin in hebben en spelen met die kinderen met wie zij willen spelen. Om wel de geborgenheid en de sociaal emotionele veiligheid, kernpunten van het groepssysteem, te garanderen, hanteren wij binnen de buitenschoolse opvang het mentorschap. Ieder kind heeft een eigen mentor. Ook werken wij met een vast team pedagogisch medewerkers, zodat de kinderen, naast hun eigen mentor, ook met alle andere pedagogisch medewerkers van de locatie vertrouwd raken en vice versa. Individuele aandacht voor het welbevinden van ieder kind, is op deze wijze gegarandeerd, hetgeen noodzakelijk is om te voorkomen dat een kind 'verloren raakt' in de grote groep.

Echter, omdat dit laatste, met name bij jonge kinderen een extra risico vormt, is er voor deze groep kinderen altijd een vaste, fysieke 'eigen' plek, van waaruit zij de (mid)dag starten en waar ze als veilige en vertrouwde plek tussendoor op terug kunnen vallen.

Deze 'vaste plek' hoeft niet per se een groepsruimte te zijn, maar kan ook een bepaalde hoek in de ruimte, een tafel, of een vast punt zijn. Dit is per locatie verschillend en is in het locatie specifieke pedagogisch werkplan per locatie, nader omschreven. Om het overzicht te behouden over de kinderen en wat er binnen de locatie gebeurt, zorgen wij ervoor dat er per (tot de groep behorende) ruimte, altijd minimaal één pedagogisch medewerker aanwezig is. Deze pedagogisch medewerker heeft de supervisie over wat daar gebeurt en houdt rekening met de individuele behoeften van de kinderen. Zo wordt de behoefte van een ouder kind, dat de pedagogisch medewerker 'niet de hele tijd om zich heen wil hebben' en zich liever op een rustig plekje terugtrekt, gerespecteerd. Zo krijgt kind dat nog even op schoot wil kruipen, hier ook de kans toe. Overigens moeten de kinderen het altijd vragen of zij naar buiten mogen én het altijd even melden als zij in een andere ruimte gaan spelen. Voor de kinderen van 6 jaar en ouder bestaat er de zogenaamde 'zelfstandigheidsverklaring'. Wanneer ouders deze verklaring ondertekenen, mag een kind bijv. 'zelfstandig gaan spelen in het speeltuintje aan de overkant' of 'zelfstandig naar huis/ naar de sportclub'. De precieze inhoud van deze verklaringen verschilt per locatie en wordt beschreven in het locatie specifieke pedagogisch werkplan.

Buitenschoolse opvang: (mid)dagindeling

De pedagogisch medewerkers halen de kinderen van de onderbouw uit de klas, de oudste kinderen komen zelfstandig naar de BSO-ruimte. Wanneer de kinderen op de buitenschoolse opvang komen, dienen zij zich te allen tijde 'aan te melden' en 'af te melden' op een vaste, bij de kinderen bekende, plek in de locatie. Dit hoeft niet de eigen basisgroep te zijn. De keuze is aan de kinderen of zij vrij willen spelen, of deel willen nemen aan eventuele activiteiten. Elke dag wordt er een activiteit aangeboden door de pedagogisch medewerkers. Aan het eind van de dag worden de kinderen opgehaald of gaan zelfstandig naar huis. Als de ouders de kinderen op komen halen, is er gelegenheid om en bij te praten. In schoolvakanties gebeurt de inroostering van de pedagogisch medewerkers op dezelfde wijze als bij de kinderdagverblijven. Er wordt in de vakantie regelmatig een uitstapje gemaakt, bijvoorbeeld naar de dierentuin of het museum. Als er geen uitstapje gemaakt wordt, bieden de pedagogisch medewerkers activiteiten aan, waaraan de kinderen mee mogen doen. Wanneer er in de schoolvakantie weinig kinderen zijn, vindt er soms samenwerking plaats tussen de locaties.

Samengestelde KDV/BSO groep

Onze KDV en BSO groepen maken deel uit van integrale kindcentra in ontwikkeling. Dit maakt dat in de opstartfases de groepen niet gelijk van dusdanige grootte zijn dat personeelstechnisch, maar zeker ook pedagogisch gezien, het wenselijk is om strikt gescheiden KDV en BSO groepen te hanteren. Onze ervaring leert dat bij aanwezigheid en opvang van een gering aantal BSO en KDV kinderen, ouders, kinderen én pedagogisch medewerkers de voorkeur geven aan een samengestelde KDV/BSO groep. Dit komt de rust en de huiselijke sfeer ten goede, er is voldoende ruimte voor ieder kind. Ook is er voldoende mogelijkheid tot diversiteit naar leeftijd in het spel, mits voorgestructureerd door de pedagogisch medewerkers. Als er sprake is van een combinatiegroep KDV/BSO, dan is het dagprogramma van de KDV leidend. Het BSO dagritme wordt hier zo veel mogelijk in verweven. De beroepskracht-kind-ratio is altijd zoals door de Wet Kinderopvang wordt aangegeven. De Rekentool van de Rijksoverheid 1ratio.nl, is hierbij leidend. U vindt de rekenregels hiervoor in bijlage 1. U vindt meer over de structuur van de samengestelde groep op uw locatie in het betreffende pedagogisch werkplan.

Open deurenbeleid

Structureel georganiseerde activiteiten in het opendeurenbeleid wordt beschreven in de pedagogische werkplannen van de locatie. Bij incidentele opendeurenactiviteiten wordt door de pedagogisch medewerker nagegaan of deze voldoen aan de richtlijnen van ikOOK!, zoals beschreven in het pedagogisch beleidsplan. De kinderen moeten zich in elk geval voldoende veilig voelen. Er worden afspraken gemaakt ten aanzien van de observatie van de kinderen tijdens de activiteit en over het terugkeren naar de stamgroep indien nodig.

Wenbeleid

Als kinderen voor-instromen op het KDV, PSZ of BSO of als kinderen intern doorstromen naar een andere groep, vinden wij het belangrijk dat het kind de gelegenheid heeft om te wennen. Op deze manier is er voldoende tijd en aandacht voor het kind om de overgang naar een nieuwe situatie te vergemakkelijken.

Nieuwe kinderen mogen voordat de plaatsing ingaat, 3 uur wennen. De kinderen zijn dan intallig op de stamgroep aanwezig en worden meegerekend in de beroepskracht-kind-ratio. De wenmomenten worden met de ouders besproken in het intakegesprek en de ouders krijgen de afgesproken wentijden mee in een brief. Per groep kan maximaal één kind wennen per dagdeel.

Ruilen of extra dagdelen

Voor het ruilen van dagdelen geldt dat er alleen dagen geruild kunnen worden binnen diezelfde maand. Het splitsen van een hele dag en vervolgens ruilen voor bijvoorbeeld twee ochtenden is niet toegestaan. Het ruilen van dagen kan met behulp van de ouderlogin aangevraagd worden in het planningssysteem Niokids. Let u er wel op dat u een ruiling aanvraagt? Wanneer u een dag verwijderd uit het systeem en er een andere dag voor in de plaats als 'nieuw' inzet, herkent het systeem dit niet als ruiling maar als extra dag en zodoende ook extra gefactureerd.

Voor het aanvragen van een extra dag geldt juist wel dat u deze toevoegt als een nieuwe, extra dag. Voor het aanvragen van ruilingen en extra dagen geldt altijd dat deze worden toegekend op basis van beschikbaarheid. Indien op de eigen basis- of eigen stamgroep geen plek is dan kunnen ouders er voor kiezen om toestemming te geven voor opvang in een andere groep op de eigen locatie. Pas na accordering door ikOOK! is deze plaats definitief voor uw kind gereserveerd.

Graag ontvangen wij in verband met het maken van de personeelsplanning een maand van tevoren uw aanvragen voor ruilingen en extra dagen. Is er sprake van een aanvraag op korte termijn: plaats deze dan niet alleen in Niokids, maar neem ook contact op met de pedagogisch medewerkers. Zo bent u er zeker van dat wij uw aanvraag hebben ontvangen.

Heeft u voor een langere periode extra opvang nodig? Neem dan ook even contact met ons op, vaak kan dit in een aanvulling op het contract vastgelegd worden.

Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij u naar de beleidsruilservice die op te vragen is bij een pedagogisch medewerker.

Voertaal

Binnen de kinderopvang wordt er door de pedagogisch medewerkers Nederlands met de kinderen gesproken. Alleen bij hoge uitzondering, bijvoorbeeld een nieuw kindje dat thuis uitsluitend dialect spreekt en op zijn/haar gemak gesteld moet worden, kan even dialect gesproken worden. Het spreken van dialect is op dat moment functioneel voor het welbevinden van het kind. Zodra dit moment voorbij is wordt er weer gewoon Nederlands gesproken.

Vier ogen principe

Bij ikOOK! wordt zoveel mogelijk gewerkt met vier-ogen op een groep. Dit principe gaat er vanuit dat wanneer een pedagogisch medewerker alleen is met de kinderen, er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren. Daarom voegen wij aan het begin en eind van de dag vaak groepen samen, waardoor ook op zo'n moment wordt voorkomen dat een medewerker alleen is met de kinderen.

Behalve dat wij op deze manier het vier-ogenprincipe nastreven, wordt hier ook al uitvoering aan gegeven door de vele ramen die tussen de ruimtes aanwezig zijn. Hierdoor is het mogelijk om vanuit de naastgelegen ruimte zicht te houden op datgene wat zich in de ruimte ernaast afspeelt.

In elk IKC is een woonkeuken die gebruikt wordt als centrale ontmoetingsplek voor het onderwijspersoneel en het personeel van ikOOK!. De sociale controle (in positieve zin) wordt hierdoor versterkt.

De ruimtes hebben allemaal deuren met ramen. Personeel binnen het integraal kindcentrum loopt zo makkelijker de groepsruimten in en kunnen elkaar goed zien.

Daarnaast komt de (locatie)manager, de locatiedirecteur van school en leerkrachten geregeld de groepsruimtes binnen of lopen langs. Stagiaires worden niet meegeteld om aan de beroepskracht-

kindratio te voldoen, maar dienen uiteraard wel als extra paar ogen. Zo ook een conciërge of huishoudelijk medewerkster.

Binnen de buitenschoolse opvang ligt het iets anders. Omdat de kinderen op de buitenschoolse opvang niet gebonden zijn aan één ruimte, is het onmogelijk dat in iedere ruimte een pedagogisch medewerker aanwezig is. Het gaat in tegen ons pedagogisch beleid en beperkt de kinderen in hun vrijheid.

De pedagogisch medewerkers lopen wel rond en komen hierbij in alle ruimtes. Ook in de panden waar buitenschoolse opvang is, wordt gebruik gemaakt van doorkijkramen.

Het is onmogelijk om te garanderen dat pedagogisch medewerkers nooit alleen zijn met de kinderen. Wel doen wij er alles aan om een zo veilig mogelijke omgeving te creëren. Naast het treffen van bouwkundige voorzieningen, is signaleren van essentieel belang. Omdat het moeilijk is om je collega's aan te spreken op hun gedrag, proberen wij medewerkers hierin te stimuleren. Elkaar feedback geven over het handelen wordt als 'normaal' gezien.

Op alle locaties is in het pedagogisch werkplan beschreven op welke wijze de teams invulling geven aan een open en professioneel werkklimaat. De drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken wordt zo laag mogelijk gehouden. Het is de taak van het team en de leidinggevende om afspraken te maken met elkaar. Daarom wordt het vier-ogenprincipe tenminste één keer per jaar in het teamoverleg van de locatie besproken.

Ook de oudercommissies worden door ons jaarlijks geïnformeerd over de inspanningen die de locaties hebben verricht op dit gebied en de plannen die er zijn voor het volgende jaar.

Zie ook protocol 4 ogen principe.

Bijlage 1 Pedagogisch medewerker/kind ratio

Onderstaande rekenregels betreffende de beroepskracht-kind ratio zijn overgenomen vanaf de website www.1ratio.nl van de Rijksoverheid. De locaties van ikOOK! hanteren de Rekentool van www.1ratio.nl voor het berekenen van de beroepskracht-kind-ratio.

Bijlage 2 Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen

Zie voor het gehele convenant:

<http://www.boink.info/media/a5a32bc6/Convenant%20december%202013%20definitief.pdf>

De drie uursregel staat beschreven op pagina 13.